

Riktlinje för hantering av personlyft

Dokumenttyp:	Riktlinje
Diarienummer:	SN- 2025/15 version 3
Beslutande nämnd:	Socialnämnd
Beslutsdatum:	2025-02-13
Giltighetstid:	Tills vidare
Dokumentansvarig:	Medicinskt ansvarig för rehabilitering

Innehåll

Bakgrund	3
Syfte	3
Definition.....	3
Lyftlicens	3
Ansvar	3
Genomförande.....	4
Ordination	4
Delegering.....	4
Förskrivning.....	4
Akuta behov	4
Utbildning.....	4

Bakgrund

Att använda lyft och lyftsele vid förflyttning är förenat med patientrisk. Om ett lyftmoment utförs på felaktigt sätt finns risk att brukaren faller ur lyftselen. Den vanligaste orsaken för risk eller skada är felaktig hantering.

Användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården regleras i SOSFS 2008:1.

Syfte

Att säkerställa en patientsäker hantering vid användande av personlyft samt beskriva ansvarsfördelningen.

Definition

Med personlyft menas ett mekaniskt, arbetstekniskt hjälpmedel för att förflytta brukare med golv, tak och uppsyningslyft.

Lyftlicens

För att hantera lyft krävs att man har en lyftlicens. Det innebär att man har blivit godkänd på utbildning i lyfthantering som innehåller både en teoretisk och praktisk del.

Ansvar

Enhetschef ansvarar för att:

- Den personal som hanterar lyft har de grundläggande kunskaper som krävs
- Det finns förutsättningar att arbeta patientsäkert
- Verksamheten organiseras så att minst en av den personal som hanterar lyftmoment har lyftlicens
- Det finns rutiner och arbetssätt i verksamheten för informationsöverföring mellan personal för säker användning av lyft
- Nya medarbetare anmäls till utbildning och att lyftlicensutbildningen med kunskapsprov förnyas efter tre år

Arbetsterapeut och sjukgymnast/fysioterapeut:

- Är förskrivare av lyften och ansvarar för behovsbedömning, utprovning och uppföljning, samt ordination och instruktion till omsorgspersonal
- Ansvarar för att utprovningsprotokoll finns tillgängligt samt att periodisk inspektion av lyftselen sker två gånger per år
- Om förskrivaren bedömer att det i samband med förskrivning av lyft behöver ges individuella instruktioner till fler i personalgruppen ska detta planeras i samråd mellan förskrivare och enhetschef
- Innehav av lyft och lyftsele registreras i hjälpmedelssystem samt i patientjournal

Omsorgspersonalen:

- Ansvarar för att daglig hantering av lyft och lyftsele är säker och tar del av utprovningsprotokoll
- Ansvarar för informationsöverföring till kollegor i det dagliga arbetet
- Kontakta arbetsterapeut eller sjukgymnast/fysioterapeut vid förändrat tillstånd hos brukaren eller om oklarheter finns i hur lyftmomentet ska ske
- Säkerställer att lyftselen är hel och ren och att märkning av lyftselen är synlig

Genomförande

Arbetsterapeut eller sjukgymnast/fysioterapeut ska alltid kontaktas för bedömning innan personlyft börjar användas. Överflyttning med lyft får inte göras om det inte är ordinerat av arbetsterapeut eller sjukgymnast/fysioterapeut. Lyftsele är personligt utprovad och får inte tas mellan brukare. Särskilda boendeenheter som har lyft som basutrustning kan använda lyften hos flera brukare när förflyttningen är ordinerad.

Förflyttning med personlyft ska alltid ske med två personal, minst en ska ha lyftlicens. Den omsorgspersonal som ska arbeta med lyft och lyftsele ska ha gått lyftutbildning och erhållit lyftlicens. Under särskilda omständigheter kan lyftet utföras av *en* person om det är bedömt och dokumenterat av arbetsterapeut eller sjukgymnast/fysioterapeut och riskanalys har genomförts. Detta sker i samråd med omsorgspersonalens enhetschef.

Ordination

När en brukare förflyttas med lyft sker det genom ordination och instruktion från arbetsterapeut eller sjukgymnast/fysioterapeut till omsorgspersonal. En ordination är ett beslut av behörig hälso-sjukvårdspersonal.

Ordinationen ska innehålla:

- Vilken typ av lyft som ska användas
- När och hur lyftmomentet ska ske
- Vilken sele som ska användas och selens funktion
- Riskanalys
- Planerad uppföljning

Delegering

I vissa fall beroende på lyftmomentets karaktär kan åtgärden delegeras. Då kan lyftmomentet endast utföras av den som erhållit delegering.

Förskrivning

Lyft och lyftsele förskrivs och beställs till personer i ordinärt boende av arbetsterapeut eller sjukgymnast/fysioterapeut. På särskilda boenden ingår lyften som basutrustning på boendet, då förskrivs lyftselen individuellt. Lyftsele är personligt utprovad utifrån brukarens förutsättningar.

Akuta behov

Akuta behov kan uppstå när en brukare fallit eller kraftigt försämrats. I dessa fall kan personal ha behov av att använda lyft och akutsele för att säkert få upp brukaren från golv eller förflytta brukaren i omvårdnadssituationer. Akutsele finns som basutrustning på särskilda boenden. Om det finns behov av fortsatt användning av lyftsele ska arbetsterapeut/fysioterapeut kontaktas så snart som möjligt.

Utbildning

Lyftlicens är en obligatorisk utbildning i hantering av lyft och lyftsele. Utbildningen är generell och varje enskilt patientfall måste beaktas utifrån behov, förskrivning, instruktion och utprovningsprotokoll. Omvårdnadspersonal måste ha kunskap om produkten, hantering av

den och vilka risker som finns. Om ett lyftmoment utförs på felaktigt sätt finns risk att brukare faller ur lyftselen. Utbildningen ska innehålla en teoretisk del med information om risker och ansvar samt information om rutiner, föreskrifter, utprovningsprotokoll, selar och hygienaspekter. Den teoretiska delen ska innehålla möjlighet att praktiskt utföra lyftmoment.